Profesija, kura ilgi ļauj palikt jaunam

Līvānu 2. vidusskolas direktores **KLAVDIJAS DAUKŠTES** kabinetā bagātīgs telpaugu klāsts. Kabineta saimniece ar mīlestību tos aprūpē, jo puķes un dekoratīvie augi viņai patīk. Uztraucas un pārdzīvo, ka sakarā ar logu nomaiņu skolas telpās gaiss kļuvis sausāks, un, piemēram, skaistās papardes nonīkušas. Puķu kolekcija ar orhideju papildinājusies arī nesen — novembrī, kad Klavdijai bija dzimšanas diena. Šoreiz tāda «ieapaļa». Bet kā radīta, lai sasummētu savus ieguvumus dzīves gājumā un ar vērtējošu skatu palūkotos uz baltajām un ne tik baltajām dienām.

Aiz loga decembra pelēkums, kurā nav saprotams, kad rīta gaišumu sāk nomainīt vakara krēsla. Aiz direktores kabineta durvīm — skolas dzīves fons, kad stundu klusums mijas ar starpbrīžos valdošo skaļo dzīvesprieku. Uz rakstāmgalda — Adventes vainags, bet kabineta stūrī — Ziemassvētku vecīša jau laikus atnestās dāvanas — konfektes, kas paredzētas visiem 1. – 9. klašu skolēniem.

Klavdija Daukšte ir ne vien direktore, bet arī Līvānu novada domes deputāte. Tas dodot iespēju būt lietas kursā par visiem notikumiem savā novadā, vidē, kur dzīvo skolotāju un skolēnu ģimenes.

— Valstī, Latgalē un rajonā patlaban ļoti smags laiks. Vai tā sekas jūtamas arī skolā?

— Pagaidām to nemanām. Varbūt pat esam priviliģētākā stāvoklī, nekā citās darba vietās, jo peda-

● Pedagoga darbs ir tāds, kurā stundas nav saskaitāmas, saka Līvānu 2. vidusskolas direktore Klavdija Daukšte. Pedagogs nevar, aizverot skolas durvis, norobežoties no savas profesijas, sabiedrība viņam vienmēr piemēro augstāku uzvedības standartu prasību. Foto: A. Šņepsts

● Klavdija Daukšte ar saviem tuvākajiem cilvēkiem — dēlu Arturu un dzīvesbiedru Jāzepu. Foto no Daukštu ģimenes albuma.

tam kopā ar vecākiem dzīvoju un skolā gāju Silajāņos. Atmiņā ar savu labestību palikusi mana pirmā skolotāja Jekaterina Galuza, gudrā direktore Anna Arakčejeva, klases audzinātāja Kleopatra Meldere. Viņas bija brīnišķīgas pedagoģes, kas radīja man labu priekšstatu par skolotāja profesiju. Mums kaimiņos dzīvoja keramiki Ušpeli. Mūsmājā regulāri no

uzticību, izvēloties mani par skolas direktori. Atbalstīja arī ģimene. Vīrs vienmēr mani ir mudinājis mācīties, tāpēc es beidzu grāmatvedības kursus, lai varētu pārzināt skolas darbības finansiālo pusi.

— Kā mūsdienu jauniešiem veicas ar obligātās literatūras lasīšanu?

— 10. un 11. klasē jāapgūst 19

šos atlicināt kādu stundiņu.

Atpūšos arī vasarās, kopjot puķes, ejot uz mežu sēnēs. Kopā ar skolu direktoriem labprāt braucu ceļojumos, bet šogad vairāk laika veltīju veselības uzlabošanai. Padzīvoju sanatorijā Baltkrievijā, bija ļoti jauki. Likās, ka esmu nokļuvusi citā pasaulē.

— Esat arī starp tiem dažiem rajona skolu direktoriem, kam dotas tiesības piedalīties

pakāpiena. Piemēram, nupat saņēmām desmit jaunus datorus, ko uzstādīsim novecojušo vietā. Nopirkām interaktīvo tāfeli, ko drīzumā atvedīs. Sākām mainīt mēbeles, sākumskolā katrs audzēknis jau nodrošināts ar vienvietīgu galdu un solu, kam regulējams augstums. Izveidojām bērniem atpūtas stūrīti. Pēc jaunā gada sāksies skolas siltināšanas darbi. Kopā ar novada pašvaldību

gogiem tomēr ir garantēts atalgojums no valsts, nedraud darba vietas likvidēšana. Būsim reāli, — skolotāji tomēr var savilkt galus. Bet tepat, Līvānos, ir daudz tādu cilvēku, kuri jau palikuši bez darba. Daždien pie manis ierodas divi — trīs bezdarbnieki, cilvēki ar labu kvalifikāciju, ar lūgumu, vai nav iespēju iekārtoties kādā amatā.

Tiekoties ar skolēniem stundās vai brīvajā laikā, nav jūtams, ka viņu ģimenēs būtu kādas problēmas, jo viņi nemēdz stāstīt, ka tētim vai mammai vairs nav darba. Bet, parunājoties individuāli, aina paveras citādāka.

Kas attiecas uz skolas finansējumu saimnieciskajā jomā, tad visus šos gadus esam izjutuši Līvānu novada domes atbalstu. Gandrīz simtprocentīgi esam saņēmuši to, kas bijis vajadzīgs. Ik gadus skolai piešķirtie līdzekļi ir palielinājušies.

— Cik ilgi jūs esat šajā amatā, un kā patīk direktores darbs?

— Skolas saimi vadu kopš 2001. gada maija. Paralēli direktores pienākumiem vidusskolas klasēs mācu arī krievu valodu un literatūru, bet stundas, ko pavadu kopā ar skolēniem, ir dvēseles atveldzēšanai. Man patīk arī darbs ar saviem kolēģiem, — kolektīva, kas pārsvarā sastāv no sievietēm, vadīšana. Neskatoties uz dažādajiem raksturiem, protam atrast kopīgu valodu kopējam mērķim — jaunā cilvēka mācīšanai un audzināšanai. Man ir gandarījums par to, ka mums tas izdodas.

— Kāds bija iepriekšējais dzīves gājums līdz direktores amatam?

— Esmu šīs skolas absolvente, šeit mācījos kopš 7. klases. Pirms tuvām un tālām vietām ieradās ekskursanti, kas taujāja ceļu pie keramiķiem, un nācās viņus pavadīt. Arī paši bieži ciemojāmies pie Antona Ušpeļa, kaut ko pamēģinājām «salipināt».

Pēc tam vecāki iekārtojās darbā Līvānos, un tā mēs no laukiem pārcēlāmies uz pilsētu. Dzīvojam privātmājā. Esmu pateicīga savam tētim, ka viņš uzņēmies visas rūpes par mājas uzturēšanu un es pilnībā varu nodoties darbam. Vēl jo vairāk tāpēc, ka arī manas ģimenes abi vīrieši — vīrs un dēls — ir prom no mājām. Vīrs Jāzeps strādā Rīgā, nodarbojas ar starptautiskajiem kravu pārvadājumiem, bet dēls Arturs studē datorzinības. Mājās vakaros gaida tētis, mamma un divi četrkājaini mīluļi — sargs Diks un peļu junkurs Murziks.

Kādreiz, vēl skolas gados, sapņoju, ka būšu arhitekte. Reiz ierados pie mammas viņas darba vietā — māju būves kombinātā — un ieraudzīju vienu arhitektūras studenti — praktikanti, kas sēdēja pie rakstāmgalda un raudāja. Kombināta vīrieši viņu neklausīja nu itin nemaz. Mana mamma teica, — paskaties, kā tev klāsies, ja strādāsi būvniecībā. Redzētais patiešām lika pārdomāt.

Pateicoties savai klases audzinātājai Tamārai Morozai, kas daudz stāstīja par savu un vīra – pedagoga — profesiju, un arī citiem skolotājiem, es izvēlējos kļūt par krievu valodas un literatūras skolotāju. Reizē apguvu otro specialitāti — vācu valodas skolotāja.

1986. gadā absolvēju Daugavpils Pedagoģisko institūtu, pāris gadus mācīju krievu un vācu valodu, pēc tam kļuvu par direktora vietnieci mācību un audzināšanas darbā. Mani kolēģi dāvāja man

gadsimta krievu klasika, 12. klasē — 20. un 21. gadsimta klasika, kā paredzēts mācību programmā. Puškins, Dostojevskis, Tolstojs. Droši vien, ka Tolstoja vērienīgo darbu «Karš un miers» arī negribētos lasīt, bet es skolēnus mēģinu pieradināt pie domas, ka cilvēkiem, kas vēlas dzīvē kaut ko sasniegt vai sevi pierādīt kā personību, ir daudz jāzina. Nevaru sūdzēties, ka bērni nelasītu gramatas.

Man arī kopumā vairāk patīk strādāt ar vidusskolēniem. Bet skolotājas gaitu sākumā audzināšanā saņēmu samērā sarežģītu 5. klasi, kas man reizēm lika klusībā nomest arī kādu asariņu. Tomēr ar laiku izdevās atrast kopīgu valodu. Pedagogam vienmēr jācenšas piesaistīt bērnus ar jauniem stundu vadīšanas paņēmieniem, idejām, jābūt atklātam pret audzēkņiem, jāpacenšas, lai viņi saprastu. Presē reizēm nākas lasīt par skolēnu un skolotāju konfliktiem. Mans uzskats ir tāds, ka ar visiem bērniem var tikt galā. Ar pieaugušiem cilvēkiem reizēm tas ir grūtāk. Darbs ar skolēniem priekš manis ir kā atpūta. Kad vēl nebiju uzņēmusies direktores pienākumus, ar saviem audzēkņiem piedalījos daudzos un dažādos konkursos. Man patika eksperimentēt, izmēģināt jaunas mācīšanas metodes, panākt, lai bērni nevis iekaļ gadskaitļus par rakstnieka dzīvi, bet diskutē par viņa darba idejām, lai iemācās izteikt savas domas, pie tam, — skaisti izteikt.

— Vai arī jūs pati grāmatām atrodat laiku?

— Jā, noteikti. Protams, skolas vadīšana aizņem dienas lielāko daļu, laika kādiem vaļaspriekiem paliek maz, bet preses izdevumu un grāmatu lasīšanai tomēr cen-

Latvijas skolu akreditācijas komisijas darbā.

— 2006. gadā piedalījos direktoru — ekspertu sagatavošanā. No vienas puses tā ir papildus slodze, bet no otras puses — dod lielu pieredzi, jo labi jāpārzina visi normatīvie dokumenti un jāseko līdzi izmaiņām tajos. Jābūt lietas kursā par skolu jaunumiem, lai varētu novērtēt, kas kurā izglītības iestādē ir labs.Tas noder arī, salīdzinot ar savu skolu.

— Direktora veiksmes vai neveiksmes lielā mērā atkarīgas arī no viņa komandas, no vietniekiem, skolotājiem. Cik liels un kāds ir jūsu kolektīvs?

— Jā, protams. Man ir paveicies ar komandu. Ar to kopā varam atrisināt visas problēmas. Priecājos, ka laba sadarbība izveidojusies ar vakarskolu, ar ko atrodamies zem viena jumta.

Skolā strādā 33 pedagogi un 35 tehniskie darbinieki.

— Septiņi gadi direktores amatā jums sakrita ar to laika posmu, kad arī valstī no, tā sauktajiem, juku laikiem pirmajos neatkarības gados pamazām veidojās un nostabilizējās izglītības sistēma. Būt vadītājam bija sarežģīti. Ko izdevās īstenot, un kas vēl palicis neizdarīts?

— Pirmais pārbaudījums direktores amatā man bija kā eksāmens — skolas akreditācija, par kuru pirms tam nebija nekādas saprašanas. Pēc tam sākās ēkas remonta darbi. Logu nomaiņa, klašu, koridoru savešana kārtībā, modernu tehnoloģiju ieviešana. Mani atbalstīja skolas padome, par ko esmu tai pateicīga. Aktīvi darbojas arī skolas parlaments, kas piedāvā jaunas, labas idejas.

Nu jau esam uz jauna attīstības

esam sagatavojuši un iesnieguši projektu četru dabas zinību kabinetu aprīkojuma sagādei atbilstoši jaunajai pieejai šo priekšmetu mācīšanā. Prieks, ka šīs lietas ar lielu atbildības izjūtu kārto mans vietnieks saimniecības jautājumos.

Nu jau aizvadīta otra skolas akreditācija. 18 rādītājos no 20 saņēmām vērtējumu «ļoti labi», un tas bija visu skolas darbinieku kopīga veikuma rezultāts. Mums ir savas tradīcijas, ir draugi citos rajonos. Skolotājiem koplīgumā ar skolas vadību paredzētas papildus dienas pie atvaļinājuma, atmaksāti medicīniskie izdevumi par sanitārajām grāmatiņām, priekšmetu ar riska faktoriem skolotājiem — apmaksātas veselības pārbaudes.

Un, protams, mums ir arī nerealizētas ieceres. Viena no tādām saistās ar svinību zāles renovāciju.

— Ko, jūsuprāt, nozīmē jēdziens labs skolotājs?

— Pirmkārt, tas ir labi izglītots speciālists, īsts profesionālis savā nozarē. Otrkārt, — labsirdīgs cilvēks, kas saprot, ko nozīmē bērns, ka tā ir nevis kāda manta, bet dvēsele, mazs cilvēkbērns, kas alkst pēc sapratnes. Lai nebūtu tā, ka skolotājs jūtas kā ar kroni uz galvas, pārāks par bērniem, kas kaut kur tur, dziļi lejā. Viņiem jābūt vienādā augstumā, starp skolotāju un skolēnu nevar pastāvēt siena. Labam skolotājam ir arī jāprot atzīt savas kļūdas. Uzskatu, ka mūsu skolā šādu pozitīvu skolotāju ir lielākā daļa, ka mēs pārdzīvojam par katru bērnu.

Skolotāja profesija ir īpaša. Tā ļauj ilgi palikt jaunam, jo katru dienu ir iespēja saņemt pozitīvo jaunības enerģiju no jauniem cilvēkiem.

L.Rancāne